

HOMILETIKA

Richard L. Dresselhaus

PRÉDIKÁCIÓK KRÍZIS IDEJÉN

Pillanatok, melyek választ követelnek a szószéken szolgálótól

Richard L. Dresselhaus,
ügyvezető presbiter és korábbi
vezető pásztor a
First Assembly of God
gyülekezetnél San Diegóban,
California államban

Melyek azok az útjelzések, amelyek segítségére lehetnek egy pászornak abban, hogy bölcsen és hatékonyan használhassa fel a krízisek pillanatait?

Telefoncsörgés szakította meg az éjszaka csendjét: „Lelkész úr, sajnos szörnyű autóbaleset történt!” Gyorsan felöltöztem, autóba ültem, és elhajtottam a kórházba, ahol azzal a hírral fogadtak, hogy az ifjúsági csoportomból egy lány meghalt, egy másik pedig még az életéért küzd. Egy óra sem telt bele, és ő is meghalt, egyikük sem élte túl a balesetet. A folyosó tele

volt tinikkel és szülőkkel, akik osztozni akartak egymással szomorúságukban és azért jöttek, hogy vigasztalásra leljenek. A legvégén érezni lehetett: nem hiszik el, hogy ez történt. A döbbenet tapintható volt: „Hogyan történhetett ilyen?” Azt ajánlottam, menjünk át a szomszédos kápolnába. Mit fogok mondani? Mit tegyek?

A pillanatnyi sokk miatt teljesen elfelejtettem, miket is mondtam pontosan, azt viszont tudom, hogy akadozva beszéltem Isten jóságáról, és arról, hogy benne kell bízunk. Ha szaggatottan és elcsukló hangon is beszéltem, ezekre az alapvető szavakra volt szükség akkor, amelyeket a mennyből kaptam e hihetetlen fájdalom, bizonytalanság és félelem közepette. Mindössze hat hónappal e baleset előtt a gyülekezetünk ifjúságának el kellett búcsúznia egy másik fiattól is: egy bátor tizenévesünk több hónapnyi szenvedést követően agytumor áldozata lett.

Elérkezett tehát egy újabb pillanat, mely megkövetelte a pásztori reakciót – az Istentől érkező szót, ami áttör a szomorúságon, és segít megtalálni szétszóródott érzelmeink darabjait. Aligha van idő ilyenkor mélyseges teológiai magyarázatokra, sokkal inkább a pásztor szívének egy darabjára van szükség, amint osztozik azok fájdalmában, akiket vezet és szeret. Hat hónappal az autóbaleset után a repülőtérről hazafelé menet, amikor egy Izraelből visszatérő csoport elé mentem ki, azzal a hírral fogadtak, hogy egy negyedik lány is meghalt az ificsoportból egy brutális gyilkosság áldozataként. Valaki behatolt a házba, míg a lány édesanyja nem volt otthon, és az elképzelhető legborzasztóbb módokon bántotta a lányt.

Mit mondhat ilyenkor az Isten embere? Hogyan birkózzon meg egy tinicsoport azzal a ténnyel, hogy tizennyolc hónap leforgása alatt négy fiatalat veszített el? Mit mondhatunk a szülőknek, akik válaszokra várnak? Mit mondhatunk a temetésen a gyászbeszédünkben, ahol a tömeg tele van középiskolásokkal, városi vezetőkkel, iskolai adminisztrátorokkal és tanárokkal?

Az ilyen pillanatok megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről

Éppen készültem a gyászbeszédemre, mikor felhívott a lányom: „Apa, egy repülő belerepült az egyik ikertoronyba New Yorkban.” Ez volt a kezdete annak a történetnek, amelytől visszhangzik azóta is az egész ország és az egész föld. Aztán, elérkezett a 9/11 utáni első vasárnap. Hogyan is hallgathat egy pásztor ilyen események után? Hogyan is viselkedhetne úgy, mint akit ezek nem érintenek? Az Isten emberei ilyen időkben összegyűlnek, és hiszik, hogy hallani fogják és hallaniuk is kell Isten szavát. Ha kihagyjuk az ilyen pillanatokot, azzal kihagyjuk a legnagyobb lehetőségek egyikét, amikor az élet tűpróbáin keresztül mutathatjuk meg az evangélium hatalmas erejét. Azért jöttek el az emberek azon a vasárnapon is, hogy halljanak valamit egy másik világból, egy mennyei kijelentést, egy felkent isteni szót egyenesen az Isten trónjától. Az ilyen pillanatok megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről.

Haddon Robinsonhoz, a híres tanítóhoz és prédikátorhoz fűződik egy híres frázis: „a fájdalmak közt prédikálni”. Bár ezt az alapvetet úgy illusztrálja, hogy közben azokra az időszakokra gondol, amikor saját magának kellett megélnie fájdalmakat, és úgy prédikálni, a gondolat felfogható tágabb értelemben is, vagy a gyülekezetre nézve is. A fájdalom és a prédikálás gyakorlatilag együtt járnak mind a prédikátor életére nézve, mind azoknak a szívét illetően, akik hallgatják. Néha megkérdezem: „Hol lehet a legteljesebben megtapasztalni Jézust?” Lehetséges, hogy mikor a fájdalmat megtalálod, akkor találd meg igazán Jézust? Vagy, másképp fogalmazva, lehet, hogy a fájdalom az, amely felnyitja az ember szívét annyira, hogy meghallhassa a Főpásztor szelíd hangját? Ha ez így van, micsoda lehetőséget nyújtanak az élet válságai! Ez az, amikor az emberek leginkább hallgatnak Istenre.

Nem emlékszem már arra, miket mondtam a szószékről azon a 9/11-et követő vasárnapon. Azt viszont tudom, hogy fájdalomról, félelemről és arról a nagyfokú bizonytalanságról beszéltem, amit akkor minden amerikai átértett. Ez pedig mély felelősségtudatot, valamint törődést kell hogy kiváltson a Krisztus testében az események következményeire nézve, amelyek a társadalom egészére is kihatnak. Azok a pillanatok viszont, melyek megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről, távolabbra mutatnak azoknál a kríziseknél, amelyeket külső erők fejtenek ki az egyházra. Ide sorolhatjuk ugyanis az egység hiánya miatti fájdalmakat, a tanítással kapcsolatos szakadások okozta fájdalmat,

a vezetési hibák okozta bánatot, a bűnös életmód miatti szétesést, valamint a pénzügyi problémákat. Igen, ezek is olyan pillanatok, melyek megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről. Mik azok az útmutató jelzések, melyek segítségére lehetnek a pásztoroknak, hogy bölcsen és hatékonyan használhassa fel az ilyen pillanatokot?

Gondosan mérd fel a krízis hatókörét!

Egy lelkipásztor nem lehet borúlátó, rémhírkeltő – de azt sem engedheti meg magának, hogy lekicsinyíti a tragédia lehetséges következményeit. 9/11-et követően nem lett volna helyénvaló egy újabb, közlegő csapásról beszélni, de az sem lett volna bölcs, ha olyasmit állítok, hogy szabadságunk ellenségei meg fognak elégedni az egyszeri támadással.

Amikor a munkanélküliek száma megduplázódik, helytelen arról beszélni, hogy ezek a számok valószínűleg még feljebb fognak kúszni, de az sem bölcs, ha azt mondjuk, hogy földi életünk során mindig abszolút biztosak lehetünk a munkahelyünkben. Ha lelepleződik, hogy egy gyülekezeti vezető bűnben él, helytelen úgy beszélni róla, mintha ez széles körben így menne, de az sem bölcs, ha azt mondjuk, hogy ritkán fordulnak elő tökéletlenségek a gyülekezeti vezetés életében. Remélhetőleg sikerült átadni a lényegét: a bölcs és hatékony pásztorok elkerülik a túlzások (túlreagálás, valamint a lekicsinylés) minden fajtájának csapdáját. Mindkét szélsőséges reakció bizalmatlanságot szül, és hitelét veszti általa a pásztor.

A pontos felmérés szükségessége óriási jelentőséggel bír. Bármilyen jellegű krízist is él meg egy gyülekezet, lehetővé kell tenni számára, hogy reálisan, objektíven, korrektül és tervszerűen szembesülhessen vele. Ehhez olyan nyelven kell megszólítani a közösséget, mely nem indít be indulatokat, kordában kell tartani az érzelmeket, valamint olyan tényeket kell prezentálni, melyek pontosak és megbízhatóak. A pénzügyi krízis nem ritka egy átlagos gyülekezet életében. Ekkor a tényszerű információknak van itt az ideje, nem pedig valamiféle megalapozatlan,

magyarázkodó retorikának. Ilyenkor biblikus tanítást kell adni az adakozásról, és nem büntudatot keltve ostorozni az embereket. A pillanatok, melyek megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről, azt is megkívánják, hogy reakciónk kiegyensúlyozott, pontos legyen, valamint hogy gondosan felmérje az összes olyan körülményt, mely krízis idején kialakulhat.

Kövesd figyelemmel saját érzelmi folyamataidat!

Az úgynevezett szószéki megfélemlítés tilos! Teljesen elfogadhatatlan, ha egy lelkész szónoki készségeit és pozíciójának köszönhető tekintélyét felhasználva hallgatóságát arra kényszerítse, hogy magáévá tegyen egy olyan látásmódot, mely kizárólag személyes véleményre és preferenciákra korlátozódik.

Vannak társadalmi problémák, amelyek megoldására az egyház elhívást kapott: a szerencsejáték legalizálása, az abortusz, a bűnözés, drogkereskedelem, családi erőszak és a szegénység elleni küzdelmek, hogy csak pár példát említsek. Míg fontos, hogy egy pásztor legyen személyes véleménye ezekről a problémákról, alapvető fontosságú az is, hogy a szószékről mindig biblikus szemléletből érintse őket. Az embereknek az Úr igéjét kell hallaniuk, nem pusztán a pásztor véleményét.

Billy Graham beszélt a prédikátor és az üzenet különválásáról. Elmondta, hogy voltak idők, mikor úgy érezte, mintha csak megfigyelőként lett volna jelen – kívülről követte mi is történik az üzenet átadása közben. Ez egy egészséges és jó megközelítés. Az üzenetnek saját élete van. Az üzenet ugyanis az Úr Igéje. Bizonyos értelemben tényleg összeolvadhat az üzenet és annak átadója, de ettől az üzenet egyedülállósága nem csökkenhet vagy gyengülhet. Az Úr igéjéről van szó.

A lényeg: amikor egy pásztor átadja magát a személyes érzelmeknek és benyomásoknak, és egyben elhanyagolja a tárgyilagosságot, az egyensúlyt, és a korrektséget, a krízis, amely hatékony kihívásra és szolgálati lehetőségre adhatott volna alkalmat, végül további sérelmekhez és fájdalmakhoz fog vezetni. Habár Urunk az ő üzene-

tét emberi testbe csomagolta, a pásztor felelőssége marad az, hogy az ígét úgy adja át, ahogyan van: erővel, tisztán és hitelesen.

Ügyelj a személyeskedés elkerülésére!

A tragikus forgatókönyv így néz ki: a gyülekezet krízist él meg, a pásztor pedig arra használja a szószéket, hogy kiadja, szétszórja magából haragját, az undort és az agressziót. Bár neveket nem említ, egyértelmű, kiknek címzi mondandóját. Az eredmény katasztrofális. Igen, vannak pillanatok, melyek megkövetelik, hogy reagáljunk rájuk a szószékről, de hogy ezt hogyan tesszük, annak óriási téje van!

Évekkel ezelőtt a gyülekezet, melyet pásztoroltam, átélt egy szinte megsemmisítő erejű krízist. Egy kisebb csoport a tagok közül elégedetlenné vált a gyülekezet vezetésével. Elégedetlenségüket anonim levelek sokaságában terjesztették, és nem tettek különbséget a címzettek közt, hogy gyülekezeti tag-e vagy sem az illető. Az eredmény sokkoló volt. Pásztorként személyes támadásnak vettem az eseményeket. A levelek tartalma sértő volt és nagyon bántó. Hogyan reagáljak minderre? Mikor kell fegyelmetzni a gyülekezetet? És milyen formában kell tenni egyáltalán?

A krízis kellős közepén az Úr a szívembe adta ezt a gondolatot: ha te akarod ezt megharcolni, tessék, csináld; de ha azt szeretnéd, hogy én harcoljak, megteszem. A választás könnyű volt – engedtem, hogy az Úr olyan megoldást adjon, melyet magamtól el sem tudtam képzelni. Másfél évbe telt, de végül a krízis ideje elmúlt, a gyülekezet pedig belépett az egység és a béke korszakába.

Milyen választ ad ez a történet az előttünk lévő kérdésre? Az egyszerű tanulság ennyi: néha a szószéki válasz a krízisre csupán annyi, hogy hétről hétre prédikáljuk az ígét, és engedjük a Szentléleknek, hogy elvégezze az ő munkáját – anélkül, hogy a szószéket egy külön erre készült korrekciós eszközként használná. Azon a sok hónapon át gyakran kísértett meg a gondolat, hogy konkrétan beszéljek az adott ügyről. Előfordulhat, hogy ez a helyes lépés. Ebben az esetben viszont az Úr úgy vezetett, hogy

az Ige prédikálására fókuszáljak, és engedjem, hogy a Szentlélek maga végezhesse a korrekciós munkát.

Ha megszemélyesítettem volna ezt a krízist, és nyilvánosság elé vittem volna a saját személyes fájdalmaimat, a sok bizonytalanságot, amelyet éreztem, kétlem, hogy a vége pozitív eredmény lett volna. Mi lett volna, ha elkezdtem volna emberekre ujjal mutogatni? Mi lett volna, ha utat engedek a haragomnak? Vagy ha engedtem volna néhány ember tanácsának, és a szószékről kezdtem volna el foglalkozni a problémával? Igen, vannak olyan momentumok, melyek megkívánják, hogy a szószékről beszéljünk róluk, de néha ez abban valósul meg, hogy egyszerűen, tisztán és kiegyensúlyozottan magyarázzuk az Isten Igéjét.

Ne politizáld el a társadalmi kihívásokat!

Egy sugárzó gyülekezet életét és üzenetét egyfajta hitelesség-érzet jellemzi. Az ilyen gyülekezet meg meri nevezni azokat a problémákat, amelyek annak a kultúrának az életében jelen vannak, amelyben létrejött. A problémák sora, melyekkel szembe kell néznie, szinte vég nélküli: abortusz, bűnözés, azonos neműek házassága, elválás, drogkereskedelem, hatósági korrupció stb.

Mégis hogyan kell ezekkel a problémákkal szembesülni? Van egy alapelv, amelyet követnie kell a gyülekezetnek. A társadalmi kihívásokat az Isten igéjének szövegkörnyezetébe kell ültetni. Vagyis nevezük meg a problémát kizárólag Isten Igéjének tanításán keresztül. A politikai pártok, speciális érdekcsoportok és politikai jelölteket támogató csoportok dolgaival személyesen kell foglalkozni; ezek nem a szószékre valók. A szószéket meg kell őrizni az „így szól az Úr” bevezetésű mondatoknak.

Az egyháztörténelem tele van olyan lelkészek történeteivel, akik sokkal inkább váltak politikai aktivistákká, mintsem az Isten igéjének szószólóivá. Az a gyakorlat, hogy ilyenkor a személy elveszíti a biblikus fókuszot, és kompromisszumot köt a misszióval illetően. Sokszor hallottuk már: „A pásztor túl sokat politizál.” Ismét csak: az egyház dolga az, hogy kihívások elé állítsa a társadalmat, de ezt az ige hűséges hirdetésén keresztül kell tennie. Az ige erőteljesen szól azokról a társadalmi problémákról, melyekkel szembesülnünk kell. Ezek pedig mind-mind olyan pillanatok, melyek megkívánják, hogy a szószéken reagáljunk rájuk.

Tanulj meg a hallgatód fülével hallani!

Nagyon hasznos lenne, ha minden lelkész elég időt tudna eltölteni egyszerű gyülekezeti tagként ahhoz, hogy rájöjjön, milyenek is tünnek a dolgok a sorokból hallgatva. Nemegyszer történt, hogy valaki kijavított olyasmiről, amit a szószéken mondtam, méghozzá azért, mert nem sikerült megfelelően átadnom. Míg az ilyen botlás általában véve véletlen, fontos, hogy egy pásztor figyeljen arra, hogy amit csak mond a szószékről, az érthető legyen a sorokban ülők számára.

Emlékszem, amikor egy olyan, országosan ismert szónokot hallgattam, aki nem odaillő történeteket használt. Elfelejtette, kikből áll a hallgatósága. Az ige szolgálóit sokszor megkísérti, hogy tekintélyük adta pozíciójukat szónoki képességüknél fogva átlépjenek egy bizonyos határt, és ezáltal megsértik a sorokban ülő embereket. Kevés olyan rossz módszer létezik, ami nagyobb potenciállal rendelkezne a gyülekezeti egység rombolására nézve, mint ez. „Hogy mondhat ilyet?” „A pásztor rögtönzött hozzászólása sajnos nem volt helyénvaló.”

Karl Barth úgy beszél a prédikációról, mint egy eseményről. Isten eljön az ő népéhez az ő Igéjén keresztül. Isten átformálja az emberek

életét. Az örökkévaló meglátogatja az ideig valót. A menny megérinti a földet. Milyen tragikus, ha egy prédikátor óvatlan modorossága, vagy terjengős, üres beszéde megrontanak egy ilyen pompás pillanatot.

Személyes imádságom a következő: „Uram, az ellenség azt lesi, hogyan rabolhatja meg a hallgatóságot, hogy az ne hallhassa meg az Isten ígését. Mégis kérlek, segíts nekem, hogy ne legyenek akadályai annak, hogy ők Veled találkozhassanak, ne legyenek gátja Igédnek a modorosságaimmal, a beszédbeli gondatlanságommal vagy más érzéketlen cselkedettel.” Az igazság trombitájának tisztán, pontosan kell szólania, és az igazságot kell hirdetni. Hatalmas erővel kell felharsannia.

Óvakodj attól, hogy a büntudatot használd motivációként!

Ejtsünk egy szót arról a teológiai bölcsőről, amely képes megtartani egy gyülekezetet krízis idején. Egyfajta tudatosságról van szó, amely erővel ruházza föl a pásztorot, és ennek köszönhetően hatékonyan tud szólni hallgatóságához még a nagy fájdalmak és sérelmek idején is.

A McDonald's étteremlánc kitalált egy mítoszt, amivel reklámozni tudják termékeiket. Ez egyfajta szemlélet, valami, ami azonnal eszünkbe jut, mikor a McDonald's nevet meghalljuk. Ugyanez igaz bármilyen cégre, mely részesedik a tágabb értelemben vett piacból. Ez ugyanígy igaz az egyházra is. Van egy mítosza – egy szemlélet –, amely az idők során folyamatosan változott, és alakult. Kérdezz meg a gyülekezetedről egy olyan embert az utcasarkon, aki nem jár gyülekezetbe, és feltehetőleg egy mítosz vagy szemlélet leírását fogod válaszként kapni: „Ó, hát ők segítenek a városnak.” Vagy: „Soha nem hallok semmit erről a gyülekezetéről.” Ezek a válaszok sokat elárulnak arról, hogyan is érez egy-egy település az ott lévő gyülekezetekkel kapcsolatban.

Az egyik kulcsfontosságú elem, mely ahhoz szükséges, hogy biblikus és pozitív mítoszt teremtsünk egy gyülekezet számára, az, ha a gyülekezet légkörében kézzelfoghatóan érezhető, hogy Isten kegyelmes. A kegyelem hívja és vonzza az embereket, és életet, szabadságot ad. A kegyelem Isten jóindulata népe felé. Az a gyülekezet, amelyet átítat ez a tudat, egészséges belső élettel fog rendelkezni, és hatékony lesz az evangelizációs szolgálata. A kegyelemnek szentelt megkülönböztetett figyelem ellentétben áll azzal, amikor a törvény túlzott hangsúlyt kap a gyülekezetben. Míg Isten törvényei változtathatatlanok és bizonyosak, a kegyelem az, amely gyakorlati alkalmazásukhoz féltő gondoskodást és irgalmat ad. Az a gyülekezet, amely túlzott hangsúlyt ad a törvénynek, végül hajlamossá válik az ítélkezésre, és nagy elvárásai lesznek. Az a gyülekezet, viszont, mely a kegyelemre összpontosít, elfogadóvá, befogadóvá válik, és megtalálja, mi a feladata ebben a fájdalommal teli világban.

A törvényre alapuló motiváció büntudat-alapú. Fenyegető és kemény hangvételű tud lenni. Az emberek ilyen közegben zaklatottá és ellenségessé válnak. Kidomborítják a különbségeket, és határokat húznak meg, melyek megosztást eredményeznek. A vége ennek gyakran katasztrófális is lehet. Az ilyen gyülekezet előbb-utóbb krízisbe fog kerülni.

Szóval vannak pillanatok, amelyek szószéki választ követelnek – olyan szavakat, amelyekből mélységesen árad Isten szeretete és kegyelme. Az ilyen krízispillanatok lehetőségek arra, hogy az igét olyan módon hirdessük, mely békességet hoz oda, ahol addig küszködés volt; megértést hoz oda, ahol addig zavarodottság uralkodott; reményt hoz oda, ahol addig elkeseredés volt; vigasztalást hoz a szomorúság helyett; valamint életet oda, ahol addig halál volt. Ezek azok a pillanatok, amelyek választ követelnek a szószékről.

Forrás: Tárház magazin

